

Nr. 35-1959.

Principe-besluit inzake aankoop
en herstel van de windzaagmolen
"Fram" te Woltersum.

Aan het Lustige Maar in Woltersum en bij het Eemskanaal staat de windzaagmolen "Fram", een in 1867 gebouwde achtkante bovenkruier met stelling op een schuur. Eertijds heeft deze molen samen met de kerktoeren van Woltersum ^{het beeld} beheerst, maar sinds 1946, toen de roeden verdwenen, is het snel bergafwaarts gegaan. De molen verkeert thans in verwaarloosde toestand en indien niet spoedig ingegrepen wordt, zal de "Fram" verdwijnen.

Wij zouden dit om meer dan één reden betreuren.

In de eerste plaats zou aan het grote aantal in de provincie verdwenen molens één worden toegevoegd. Aan het landschappelijk schoon zou opnieuw onherstelbare schade zijn toegebracht. Voorts zou de enige nog bestaande windzaagmolen in de provincie verloren gaan. Eertijds stond er een vijftig-tal!

Wij hebben daarom overwogen, op welke wijze wij tot behoud en herstel zouden kunnen bijdragen.

Wij hebben daartoe advies gevraagd van de Provinciale Molencommissie, een in 1949 ingesteld adviesorgaan, waarin naast vertegenwoordigers van de provincie en gemeenten o.m. molenskundigen zitting hebben. Deze commissie heeft ruime ervaring in de voorbereiding van molenrestauraties en heeft o.m. tot taak Gedeputeerde Staten te adviseren in alles, wat betrekking heeft op het behoud van de Groninger molens.

Deze commissie heeft ons niet alleen doen weten, dat herstel mogelijk en verantwoord is, maar ook, dat zij het behoud van zeer groot belang acht.

Uitwendige restauratie is mogelijk door het gedeeltelijk vernieuwen der stelling, het herstel van de voor- en achtergevel en zijwanden van de onder- en uitbouw met buitentrap, het vernieuwen van het kleedhout en de ramen van het achtkant, het aanbrengen van nieuwe roeden en het verven en teren. Inclusief een flinke post onvoorzien raamt de commissie de kosten op f. 12.000,--. Inwendig zou er niets moeten gebeuren. Aangezien nog een koppel maalstenen en twee van de drie zaagramen aanwezig zijn, zou de molen eventueel gebruikt kunnen worden.

Voorts adviseerde de Molencommissie te trachten de molen in eigendom te verwerven. Het is ons gebleken, dat de eigenaar, de heer C. Evenhuis te Paterswolde, bereid is de molen aan de gemeente te verkopen voor f. 1500,--. In de koop is de bijbehorende grond en het balkgat begrepen; uitgezonderd zijn de opstal van de (onbewoonbaar verklaarde) woning, een losse houten schuur en de electromotor met snelraam in de molen. De Molencommissie is van oordeel dat prijs en voorwaarden kunnen worden geaccepteerd.

In totaal zouden de kosten van aankoop en herstel dus een kleine f. 14.000,-- vergen.

Ten aanzien van de financiële consequenties merken wij nog het volgende op.

Het herstellen en instandhouden van molens is kostbaar en uiteraard in de meeste gevallen niet rendabel. De Groninger molens, die nog over zijn, worden evenwel beschouwd als een object van bijzondere waarde uit een oogpunt van geschiedenis en kunst. Sinds 1949 zijn in de provincie Groningen van overheidswege dan ook tienduizenden guldens beschikbaar gesteld voor restauraties.

89

Het subsidiëringsbeeld is als regel als volgt; de Rijksoverheid draagt bij tot 40% der restauratiekosten en de Provincie geeft 10% als de gemeente ook minstens 10% geeft.

Nu het bovendien de enige windzaagmolen in de provincie betreft achten wij het mogelijk de gezamenlijke houthandelaren in de provincie voor het behoud te interesseren.

In totaal verwachten wij subsidie-toezeggingen tot een bedrag van minstens f. 8000,--. De rest, hoogstens f. 6000,-- (inclusief de aankoop) zou voor rekening der gemeente moeten komen. Wij achten deze uitgave verantwoord.

Alvorens de voorbereiding van een en ander verder ter hand te nemen, achten wij het wenselijk, dat U zich uitspreekt over de plannen. Indien U in beginsel met onze gedachten kan instemmen, zullen wij U t.z.t. een definitief voorstel doen, waarin concrete gegevens zijn verwerkt.

Op grond van het vorenstaande bieden wij U onderstaand ontwerp-besluit ter behandeling aan.

Ten Boer, 21 april 1959.

Burgemeester en wethouders der gemeente
Ten Boer:

Mr. P.J. Molendijk, burgemeester.

W. Overbeek, secretaris.

De Raad der gemeente Ten Boer;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21 april 1959,
nr. 35-1959;

B e s l u i t :

in beginsel mede te werken aan de aankoop en het herstel van de windzaagmolen "Fram" te Woltorsum en burgemeester en wethouders op te dragen een definitief voorstel voor te bereiden.

Aldus besloten in de openbare vergadering van
de raad voornoemd op 28 april 1959.

, voorzitter.

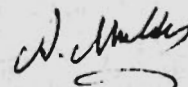
, secretaris.

Dossier nr. -1.853.222

Uittreksel uit de notulen van de openbare vergadering van de Raad
van 28 april 1959

Voor eensluidend uittreksel,
Voor de gemeente-secretaris,

a.t.s.

Principe-besluit
inzake aankoop
en restauratie
windzaagmolen
te Woltersum.

7. Voorstel tot het nemen van een principe-besluit inzake aankoop en restauratie van de windzaagmolen te Woltersum (voorstel no. 35-1959).

De heer van der Molen kan zich in grote lijnen wel met het voorstel verenigen. Spreker zal het jammer vinden, als de molen zal verdwijnen, en komt voorts met een, naar zijn mening, "misschien nogal gek voorstel". Hij heeft eens gelezen, hoe ergens in Nederland een oude molen wordt verbouwd tot woning met vergaderlokaal, voor welke lokaliteit een verlot B was verleend. Spreker vraagt zich af, in hoeverre een dergelijke verbouwing, mede ter bevordering van het toeristenverkeer ter plaatse, in het onderhavige geval aanbeveling verdient.

De heer Schutter is voorstander van instandhouding van het landschappelijk schoon.

- Ten -

Gewezen wordt vervolgens op de mogelijkheden, waartoe de molen dienstbaar kan worden gemaakt, n.l. die van zaag- en van maalmolen. Ook zal bij aanneming van het voorstel moeten worden gedacht aan de aanstelling van een bedienaar van de molen, die het vak van molenaar als liefhebberij zal moeten leren.

Voor het idee van de heer van der Molen is spreker minder enthousiast. Het is immers de bedoeling, de molen te bewaren in de oorspronkelijke toestand. Het daarin opnemen van een nieuw element ziet hij als een valse noot, die niet in het geheel past.

Ook het doen aanbrengen van woonruimte in de molen wil de Voorzitter ontraden, omdat daarvoor een gedeeltelijke afbraak nodig zal zijn. De kerk en de molen beheersen het dorpsbeeld. Het betreft hier een daad van meer dan gemeentelijk belang. Spreker geeft de leden de verzekering, dat met de door hen gemaakte opmerkingen rekening zal worden gehouden bij de voorbereidende werkzaamheden.

De heer van der Veer informeert, of reeds een bestemming is gegeven aan het balkgat. Hij stelt er prijs op, te verklaren, dat hij er voorstander van is, dat dit geheel verdwijnt.

De heer Modderman informeert, waarom in de aankoop niet zijn begrepen de opstal van de woning en de losse houten schuur.

De heer van der Molen wijst op het grote aandeel dat de molen heeft in de verfraaiing van het dorpsbeeld. Na de daaromtrent door de Voorzitter gegeven toelichting is spreker er wel van overtuigd, dat het niet aangaat, in de molen een woongelegenhed of i.d. aan te brengen.

De heer Schutter kan, gezien de bij andere restauraties opgedane ervaringen, niet optimistisch zijn. In Thesinge zijn destijds de restauratieplannen gestrand. Spreker verklaart echter, voor aanneming van het principe-besluit te zullen stemmen in de hoop, dat ook de molen in Thesinge nog eens zal worden gerestaureerd.

Ook de heer Steenbergen merkt op, dat restauraties altijd tegenvallen. Met het opnieuw in bedrijf stellen van de molen zal, naar spreker's mening, een bedrag van 50 à 60 duizend gulden gemoeid zijn. Hij kent de molen reeds lang en suggereert, op grond van de onderhoudstoestand der laatste jaren, dat de onderdelen wel niet best meer zullen zijn.

De heer Pikstra bevreemdt het, dat de heren Steenbergen en Modderman - de houtdeskundigen in de raad - minder optimistisch tegenover het voorstel staan. Hij behoudt zich het recht voor, tegelegenertijd bij de behandeling van het definitieve voorstel tegen te stemmen, indien dan blijkt, dat een hoger bedrag dan f. 6000.-- nodig zal zijn voor de aankoop en restauratie.

De Voorzitter zegt, dat het in de bedoeling ligt, dat het balkgat zal blijven bestaan. Spreker acht het zeer goed mogelijk, dat dit onderdeel te zijner tijd, zal kunnen worden opgenomen in een ter plaatse uit te voeren G.S.W.-object.

Met betrekking tot het niet-opnemen van de woning en de schuur in het voorstel tot aankoop deelt hij mede, dat de gemeente geen belang heeft bij aankoop van de woning, mede omdat deze reeds onbewoonbaar is verklaard, terwijl de schuur bijna in elkaar is gezakt. Wel is het de bedoeling, dat de grond in de koop is begrepen.

Ervaringen, als de heer Schutter heeft opgedaan, heeft ieder. De Molencommissie en haar werkcommissie hebben met deze ervaringen echter bij de opstelling van de kostenbegroting rekening gehouden. Het gebeurt nogal eens, dat tijdens de werkzaamheden op bepaalde onderdelen nieuwe wensen naar voren komen, die herziening van het kostenbedrag nodig maken.

Hetgeen in het onderhavige geval op papier staat, kan als een afgerond geheel worden beschouwd. Spreker streelt zich met de gedachte, dat een volgende keer een andere molen aan bod zal komen. Hij wil echter nu reeds opmerken, dat elke molen zijn eigen moeilijkheden geeft.

17 feb. 1960.

No.18.

INGEKOMEN
23 februari 1960
No. 299

De RAAD der gemeente T E N B O E R ;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 8 februari 1960, no.15-1960 ;

b e s l u i t :

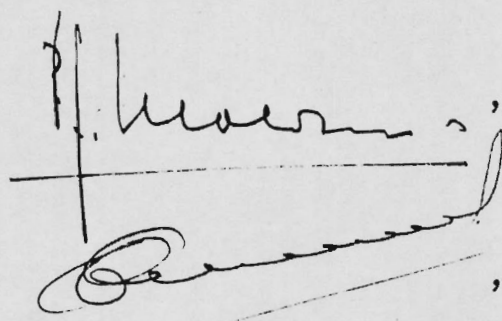
- I. Aan te kopen van de heer C. Evenhuis te Paterswolde, met inachtneming van het bepaalde in de voorlopige overeenkomst, de windzaagnolen "Fram" te Woltersum met bijbehorende grond en balkgat, uitgezonderd de electromotor met snelraam in de molen, t.w.
 - 1e. perceel kadastraal bekend gemeente Ten Boer, sectie E no. 1253 ter grootte van 0.07.45 ha.
 - 2e. perceel sectie E no. 1492, ter grootte van 0.15.50 ha. zonder de opstal van de schuur.
 - 3e. perceel sectie E no. 1493 ter grootte van 0.07.00 ha. zonder de opstal van de woning.
 - 4e. perceel sectie E no. 2067 ter grootte van 0.11.45 ha., een en ander voor de prijs van in totaal f 1500.-.
- II. Beschikbaar te stellen voor het herstel van de molen overeenkomstig het door de Provinciale Molencommissie opgemaakte bestek, een crediet van f 16.000.-, op voorwaarde, dat van derden als bijdrage in deze kosten van herstel een bedrag van + f 12.000.- zal worden terugontvangen en de voorwaarden, door deze derden te stellen voor het verlenen van een bijdrage, te aanvaarden.
- III. De uitvoering van de herstelwerkzaamheden op te dragen aan de molenmaker A. Dreise te Woltersum en hem toe te staan zich te laten bijstaan door onderaannemers, op voorwaarde, dat hij de volledige verantwoordelijkheid voor de goede uitvoering der werkzaamheden behoudt.
- IV. Voor het jaarlijks onderhoud der herstelde molen een bedrag van f 450.- beschikbaar te stellen.
- V. De kosten van aankoop en herstel af te schrijven in een periode van 20 jaar.

Aldus besloten door de RAAD voornoemd in zijn openbare vergadering van 16 februari 1960.

Goedgekeurd door de Gedeputeerde Staten der provincie Groningen in hun vergadering van 19 februari 1960 onder nr. 3184, 3^e afdeling

Mij bekend

De Griffier der Staten van Groningen,

, voorzitter.

, secretaris.

